

РЕСПУБЛИКА БУРЯТИЯ

БУРЯАД УЛАСАЙ

ЗАКОН

ХУУЛИ

**«Буряад Уласта олон хүүгэдтэй гэр бүлэнүүдые
ниигэмэй дэмжэлтын хэмжээнүүд тухай» гэхэн Буряад Уласай
Хуулида хубилалтануудые оруулха болон Буряад Уласай
хуули тогтоолгын зарим шийдхэбэринүүдые
хүсээ буураһанда тоолохо тухай**

*Буряад Уласай Арадай Хурал
2025 оной декабриин 11-дэ
баталан абса*

1-дэхи статья

«Буряад Уласта олон хүүгэдтэй гэр бүлэнүүдые ниигэмэй дэмжэлтын хэмжээнүүд тухай» гэхэн 2006 оной июлиин 6-ай № 1810-III Буряад Уласай Хуулида (Буряад Уласай Хуулига шийдхэбэринүүдэй суглуулбари, 2006, № 6 – 7 (87 – 88); 2008, № 8 – 10 (113 – 115); 2009, № 3 – 5 (120 – 122), № 9 – 10 (126 – 127); 2010, № 8 – 10 (137 – 139); 2011, № 4 – 5 (145 – 146), № 11 – 12 (152 – 153); 2012, № 11 (164); 2013, № 11 (176), I хуби; «Бурятия» сонин, 2006, июлиин 8; 2008, октябриин 14; 2009, майн 13, октябриин 10; 2010, октябриин 14; 2011, майн 11, ноябриин 19; 2012, ноябриин 16; 2013, ноябриин 21; 2015, январин 13, майн 19; 2016, июлиин 8; Буряад Уласай гүрэнэй засагай зургаануудай албан ёһоной портал (www.egov-buryatia.ru), 2013, ноябриин 15; 2014, декабриин 16; 2015, майн 5; 2016, июлиин 4; 2018, июлиин 9; 2019, июниин 28, декабриин 9; 2020, майн 14; 2021, майн 5, июлиин 7; 2022, апрелиин 29; «Мэдээсэлэй «Буряад үнэн» агентство» гэхэн сүлжээтэ хэблэл, 2023, мартын 6, ноябриин 24; 2024, июлиин 9; 2025, майн 7, октябриин 13) удаадахи хубилалтануудые оруулха:

1) Хуулиин нэрэмжые удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

**«Олон хүүгэдтэй гэр бүлэнүүд болон Буряад Уласта олон хүүгэдтэй
гэр бүлэнүүдые ниигэмэй дэмжэлтын хэмжээнүүд тухай»;**

2) 1-дэхи, 2-дохи ба 3-дахи статьянуудые удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«1-дэхи статья. Тус Хуулийн гуримшуулха зүйл

Тус Хуули Буряад Уласай дэбисхэр дээрэ олон хүүгэдтэй гэр бүлын эрхэ зэргэ тогтоолготой холбоотой асуудалнуудыг гуримшуулдаг, мүн Буряад Уласта олон хүүгэдтэй гэр бүлэнүүдтэ нийгэмэй дэмжэлтын хэмжээнүүдыг тогтоодог.

2-дохи статья. Тус Хуули хэрэглэлгын оршон

Тус Хуули гэр бүлын бүхы гэшүүдэй Оросой Холбоото Уласай эрхэтэд болодог, Буряад Уласай дэбисхэр дээрэ ажаһуудаг олон хүүгэдтэй гэр бүлэнүүдтэ дэлгэрдэг.

3-дахы статья. Буряад Уласта олон хүүгэдтэй гэр бүлэ

1. Олон хүүгэдтэй гэр бүлэ хадаа бүридэлдөө бүхы гэшүүдэйн Оросой Холбоото Уласай эрхэтэд болодог гурбан ба дээшэ түрэнэн (үргэжэ абahan) хүүгэдтэй гэр бүлэ болоно.

2. Олон хүүгэдтэй гэр бүлын эрхэ зэргэ тогтооходо, тэрэнэй бүридэлдэ хараада абтадаг гэбэл:

1) түрэлхидтээ (үргэжэ абагшадтаяа), үгы гэбэл түрэлхидэй (үргэжэ абагшадтай) нэгэнтэй, үгы гэбэл ори ганса түрэлхинтээ (үргэжэ абагшадтаяа) (саашадаа – түрэлхид) суг ажаһуудаг, мүн болбосоролой ажаябуулга бээлүүлдэг эмхидэ бэээрээ һураха түхэлөөр һурадаг ушарһаа түрэлхидһөө амьараа саг зуура ажаһуудаг хүүгэд (түрэнэн, үргэжэ абтаһан) арбан найман наһа гүйсэтэрөө;

2) болбосоролой ажаябуулга бээлүүлдэг эмхидэ бэээрээ һураха түхэлөөр һурадаг наа, хуулийн наһа гүйсэһэн хүүгэд (түрэнэн, үргэжэ абтаһан) хорин гурбан наһа гүйсэтэрөө;

3) түрэлхидтээ суг ажаһуудаг, мүн һуралсалай түхэлһөө дулдыдалгүй болбосоролой ажаябуулга бээлүүлдэг эмхидэ һураһан ушарһаа түрэлхидһөө саг зуура амьараа ажаһуудаг эрэмдэг бээтэй хуулийн наһа гүйсэһэн хүүгэд (түрэнэн, үргэжэ абтаһан) хорин гурбан наһа гүйсэтэрөө;

4) тус хубийн 1-дэхи, 2-дохи ба 3-дахы пунктнуудта заагдаһан гурбан ба дээшэ хүүгэдэй (хүүгэдыг) түрэнэн (үргэжэ абahan) ба хүмүүжүүлэгдэдэг (хүмүүжүүлдэг), тус хүүгэдтэй суг ажаһуудаг, мүн болбосоролой ажаябуулга бээлүүлдэг эмхидэ тэрэнэй (тэдэнэй) һурадаг ушарһаа үхибүүнһээ (хүүгэдһээ) саг зуура амьараа ажаһуудаг түрэлхид тус хубийн 1-дэхи, 2-дохи ба 3-дахы пунктнуудай ёһоор.

3. Олон хүүгэдтэй гэр бүлын эрхэ зэргэ болзоргүйгөөр тогтоогдодог.»;

3) 6-дахы статьяда:

а) 1-дэхи хубийн 1-дэхи пунктые хүсээ буураһанда тоолохо;

б) 1.4-дэхи хубида:

нэгэдэхи абзацта «гэр бүлэнүүдтэ» гэхэн үгэнүүдэй удаа «, хуулийн наһа хүсөөгүй гурбан ба дээшэ хүүгэдтэй (тэрэ тоодо үргэжэ абтаһан)» гэхэн үгэнүүдые нэмэхэ;

удаадахи удхатай шэнэ абзац нэмэхэ:

«Уласай эхын (гэр бүлын) хүрэнгэ мүнгэнэй хэмжээн үнэ сэнгэй дээшэлһэнэй гээлтэ хүсэлдүүлхэдэ, бүхэли түхэриг болотор тэгшэлэгдэдэг.»;

в) 2-дохи хубиие удаадахи найруулгаар бэшэхэ:

«2) Хуулийн наһа гүйсөөгүй гурбан ба дээшэ хүүгэдтэй (тэрэ тоодо үргэжэ абтаһан) олон хүүгэдтэй гэр бүлэнүүдтэ үхибүүн бүхэндэ арбан зургаа наһа гүйсэтэрнь (юрэнхы болбосоролой эмхидэ һурагшада – һуралсалаа дүүргэтэрнь, зүгөөр арбан найма наһа гүйсэхэхөөнь дээшэ бэшэ) һара бүрийн мүнгэн түлбэри 150 түхэригэй хэмжээндэ үгтэдэг.

Салин түлбэридэ аймагай үдхэгшэнүүдэй тогтоогдоһон аймагуудта ба нютагуудта һара бүрийн мүнгэн түлбэрийн хэмжээн эдэ үдхэгшэнүүдые хэрэглэлгэтэйгээр тодорхойлогдодог.

Һара бүрийн мүнгэн түлбэри Буряад Уласай Засагай газарай тодорхойлдог үнэ сэнгүүдэй дээшэлэлгэтэй тэнсүүлгын үдхэгшэтэй зохилдуулагдан, үнгэрһэн жэлэй эд хэрэглэлгын сэнгүүдэй ургалтын хэлхэе гаршагһаа уламжалан, байгша оной феввалийн 1-һээ жэлэй 1 дахин үнэ сэнгэй дээшэлүүлгэтэй тэнсүүлэгдэхэ ёһотой.

Үнэ сэнгэй дээшэлһэнэй гээлтэ хүсэлдүүлхэдэ, тус хубиин хоёрдохи абзацта заагдаһан аймагай үдхэгшэдэ ехэ болоһые хараада абаһан һара бүрийн мүнгэн түлбэрийн хэмжээн бүхэли түхэриг болотор тэгшэлэгдэдэг.»;

г) 2.1-дэхи хубида:

нэгэдэхи абзацта «1-дэхи хубиин 1-дэхи пунктаар» гэхэн үгэнүүдые «2-дохи хубяар» гэжэ, «заагдаһан пунктаар» гэхэн үгэнүүдые «заагдаһан хубяар» гэжэ һэлгэхэ;

хоёрдохи абзацта «һуралсалай түхэлһөө дулдыдангүй» гэхэн үгэнүүдэй удаа «, харин олон хүүгэдтэй гэр бүлын тус Хуулийн 3-дахи статьягай 1-дэхи ба 2-дохи хубинуудаар хараалагдаһан эрилтэнүүдтэ таарахаяа болиһон эрхэ байдалай тохёолдохо үдэрһөө урид иимэ эрхэ байдалай тохёолдоһон ушарта» гэхэн үгэнүүдые нэмэхэ;

удаадахи удхатай абзац нэмэхэ:

«Хэрбээ гурбан бага хүүгэдэй 18 наһа хүсэхэн ехэ үхибүүнэй юрэнхы болбосоролой эмхидэ һуралсалаа түгэсөө һаань, тус статьягай 1-дэхи хубиин 2 - 5-дахи пунктнуудаар тогтоогдоһон нийгэмэй дэмжэлтын хэмжээнүүд юрэнхы болбосоролой эмхидэ тэрэнэй һуралсалаа түгэсэхэн үдэрһөө эхилээд, тэрэл литын жэлдэ һуралсалай түхэлһөө дулдыдангүй, дунда мэргэжэлэй ба дээдэ болбосоролой программануудаар һуралсалаа үргэлжэлүүлхэ үдэр болотор хугасаада үзүүлэгдэдэг.».

2-дохи статья

1. Хүсээ буураһанда тоолохо гэбэл:

1) «Буряад Уласта олон хүүгэдтэй гэр бүлэнүүдэй эрхэ зэргэ тухай» гэхэн 2003 оной июлийн 3-ай № 376-III Буряад Уласай Хуули (Буряад Уласай Хуулита шийдхэбэринүүдэй суглуулбари, 2003, № 7 (52); «Бурятия» сонин, 2003, июлийн 9);

2) «Буряад Уласта олон хүүгэдтэй гэр бүлэнүүдэй эрхэ зэргэ тухай» гэхэн Буряад Уласай Хуулийн 1-дэхи статьяда хубилалтануудые оруулха тухай» гэхэн 2015 оной мартын 12-ой № 940-V Буряад Уласай Хуули (Буряад Уласай гүрэнэй засагай зургаануудай албан ёһоной портал (www.egov-buryatia.ru), 2015, мартын 13);

3) «Буряад Уласта олон хүүгэдтэй гэр бүлэнүүдэй эрхэ зэргэ тухай» гэхэн Буряад Уласай Хуулийн 1-дэхи статьяда хубилалта оруулха тухай» гэхэн 2024 оной мартын 4-эй № 335-VII Буряад Уласай Хуули («Мэдээсэлэй «Буряад үнэн» агентство» гэхэн сүлжээтэ хэблэл, 2024, мартын 5);

4) «Буряад Уласта олон хүүгэдтэй гэр бүлэнүүдэй эрхэ зэргэ тухай» гэхэн Буряад Уласай Хуулийн 1-дэхи статьяда хубилалта оруулха тухай» гэхэн 2024 оной июлийн 9-эй № 523-VII Буряад Уласай Хуули («Мэдээсэлэй «Буряад үнэн» агентство» гэхэн сүлжээтэ хэблэл, 2024, июлийн 9);

5) «Буряад Уласай хуули тогтоолгын зарим шийдхэбэринүүдтэ хубилалтануудые оруулха тухай» гэхэн 2025 оной октябрийн 9-эй № 1209-VII Буряад Уласай Хуулийн 1-дэхи статья («Мэдээсэлэй «Буряад үнэн» агентство» гэхэн сүлжээтэ хэблэл, 2025, октябрийн 13).

3-дахы статья

Тус Хуули албан ёһоор толилогдоһон үдэрэй удаа хүсэндөө орохо.

Буряад Уласай Толгойлогшо

А.С. ЦЫДЕНОВ

Улаан-Үдэ хото
2025 оной декабрийн 18

№ 1339-VII